Minister Finansów

Warszawa, 22 kwietnia 2024 roku

Sprawa: wystawianie faktur VAT w procesie likwidacji szkody komunikacyjnej
Znak sprawy: DOP6.054.1.2024.GNHT
Kontakt: Kancelaria MF
tel.: +48 22 694 55 55
e-mail: kancelaria@mf.gov.pl

Małgorzata Kidawa-Błońska
Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej

Odpowiedź na oświadczenie senatora Wadima Tyszkiewicza z 20 marca 2024 r.

Szanowna Pani Marszałek,

w związku z oświadczeniem senatora Wadima Tyszkiewicza, złożonym na 8. posiedzeniu Senatu w dniu 20 marca 2024 r., przekazanym przez Kancelarię Senatu pismami z 22 marca 2024 r. nr BPS/043-08-145-KAS/24 oraz BPS/043-08-145-MF/24, informuję, co następuje.

Przedmiot oświadczenia

W ww. oświadczeniu zwrócono się o odpowiedź na następujące pytania:

1. **Czy podmiot w postaci serwisu naprawczego** (PKD 45.20.Z) **ma prawo do podjęcia decyzji** (i czy będzie to dopuszczalne), **że faktura za naprawę pojazdu** powypadkowego **w ramach likwidacji szkody** z OC **będzie wystawiona nie na właściciela pojazdu lub firmę go użytkującą**

(np. w przypadku leasingu), **lecz bezpośrednio na ubezpieczyciela** jako płatnika[1] odszkodowania[2]?

2. **Czy podmiot naprawczy może sam zdecydować, czy nabywcą faktury może zostać płatnik odszkodowania**, zgodnie z dokumentacją zgłoszenia szkody, wypłatą kwoty bezspornej itd.?

W przypadku odpowiedzi negatywnej na pytanie drugie zwrócono się o wskazanie podstawy prawnej, która by tego zabraniała. W przypadku odpowiedzi pozytywnej, konieczne są:

- dodatkowe wyjaśnienie, czy TU[3], na które wystawiona by była faktura, zawsze powinno wypłacić odszkodowanie w kwocie brutto oraz czy mogłoby odliczyć sobie VAT od podatku płaconego na rzecz Skarbu Państwa
- ocena, czy takie rozwiązanie byłoby pożądane.

Jednocześnie wskazano, iż obecnie przy bezgotówkowym rozliczeniu napraw powypadkowych pojazdów **klient realizuje usługę w serwisie, lecz nie płaci za jej wykonanie, gdyż robi to TU**, **pomimo że faktura nie jest na nie wystawiona**. Mamy więc trzy strony: wykonawcę usługi, nabywcę usługi, płatnika usługi.

W oświadczeniu wskazano też na konieczność rozważenia, **czy bezpośrednie wystawienie faktury na TU nie uprościłoby księgowości oraz nie ograniczyło błędów z tym związanych**, chociażby dotyczących odliczania podatku VAT lub zatorów płatniczych.

Odpowiedź Ministra Finansów na oświadczenie senatora

Mając na względzie przepisy Kodeksu cywilnego[4], dotyczące umowy ubezpieczenia oraz umowy ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej[5], wskazać należy, że **TU wypłacają odszkodowania na podstawie oszacowania kosztów naprawy poszkodowanemu albo serwisowi naprawczemu, w związku z cesją roszczenia dokonaną przez poszkodowanego na wybrany przez siebie serwis.** Ostateczna decyzja co do sposobu naprawy w procesie likwidacji szkody należy jednak do poszkodowanego (uprawnionego), do niego należy także wybór konkretnego serwisu naprawczego. O tym, czy wysokość wypłaconego odszkodowania zostanie powiększona o kwotę podatku VAT, decyduje status poszkodowanego jako podatnika VAT oraz możliwość obniżenia przez niego, jako podatnika VAT, kwoty podatku należnego o kwotę podatku naliczonego przy nabywaniu rzeczy bądź usług (np. przy zakupie potrzebnych części lub usług koniecznych do naprawy pojazdu)[6].

---

[1] w rozumieniu podmiotu dokonującego wypłaty odszkodowania [przyp. red.]

[2] dotyczy szkód likwidowanych w ramach ubezpieczeń OC i AC [przyp. red.]

[3] towarzystwo ubezpieczeń

[4] ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. z 2023 r. poz. 1610, ze zm.)

[5] por. art. 805 § 1 i 2, art. 822 § 1 oraz art. 361–363 kodeksu cywilnego

[6] stanowisko to wynika z aktualnego orzecznictwa SN – por. uchwała SN z 17 maja 2007 r., sygn. III CZP 150/06 oraz uchwała SN z 22 kwietnia 1997 r., III CZP 14/97

Kwestie opodatkowania podatkiem VAT są uzależnione od warunków konkretnej transakcji, a **na gruncie ustawy o VAT**[7] **nie istnieje możliwość swobodnego wyboru przez podatnika, jaki podmiot zostanie wskazany na fakturze jako nabywca usługi.** Faktura musi dokładnie odzwierciedlać faktyczną treść dokonanej transakcji, co wynika z art. 106e ustawy o VAT. Zgodnie z art. 106e ust. 1 pkt 3 ustawy o VAT na fakturze należy wskazać nabywcę usługi. Faktura powinna dokumentować rzeczywiste zdarzenia gospodarcze, a jako nabywcy powinni widnieć faktyczni uczestnicy transakcji.

Jednocześnie podkreślić należy, że zgodnie z obowiązującymi przepisami podatnicy VAT nie mają obowiązku wystawiania faktur m.in. na rzecz osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej oraz w odniesieniu do sprzedaży zwolnionej od podatku na podstawie art. 43 ust. 1, art. 113 ust. 1 i 9 lub przepisów wydanych na podstawie art. 82 ust. 3 ustawy o VAT. Niemniej jednak, na żądanie tych osób i w przypadkach wskazanych w ustawie, podatnicy ci zobowiązani są do wystawienia faktury, co wynika z art. 106b ust. 3 ustawy o VAT.

W świetle przepisów ustawy o VAT **brak jest podstaw aby wystawiać fakturę na podmiot, który nie jest faktycznym nabywcą usługi** naprawy pojazdu powypadkowego**. Faktura powinna być wystawiona zgodnie z przebiegiem transakcji dla podmiotu, który występuje jako nabywca usługi, nie zaś dla podmiotu, który dokonuje faktycznego transferu pieniędzy.** Jak wskazano na wstępie, TU może dokonać zapłaty za fakturę w związku z nabyciem usługi przez poszkodowanego na skutek cesji roszczenia przysługującego poszkodowanemu na serwis naprawczy. Dokonanie cesji roszczenia przez poszkodowanego na rzecz serwisu naprawczego stanowi więc wyłącznie formę spełnienia świadczenia przez poszkodowanego, do którego zobowiązany był w związku z zawartą umową o naprawę pojazdu.

Dodatkowo należy zwrócić uwagę na to, że prawo do obniżenia kwoty podatku należnego o kwotę podatku naliczonego przy nabyciu danej usługi nie jest prawem samoistnym, lecz jest to prawo warunkowe, tzn. prawo podatnika do odliczenia podatku naliczonego nie wynika z samego faktu posiadania faktury, lecz z faktu rzeczywistego przeprowadzenia transakcji skutkującej nabyciem towaru lub usługi przez podmiot widniejący na fakturze jako nabywca. Podatnik na podstawie art. 86 ust. 1 ustawy o VAT ma prawo do obniżenia kwoty podatku należnego o kwotę podatku naliczonego wynikającego z faktury wystawionej przez usługodawcę, przy założeniu, że spełnione będą pozostałe warunki uprawniające go do skorzystania z prawa do odliczenia podatku naliczonego oraz nie wystąpią negatywne przesłanki wymienione w art. 88 ustawy o VAT.

Końcowo należy zauważyć, że co do zasady TU działa poza transakcją pomiędzy wykonawcą (serwisem naprawczym) a nabywcą usługi naprawy pojazdu powypadkowego, a rola TU ogranicza się do bycia stroną transakcji ubezpieczeniowej, co nie ma wpływu na zdarzenie powodujące powstanie obowiązku podatkowego w podatku VAT z tytułu świadczenia usługi naprawy pojazdu powypadkowego, jak również na powstanie prawa do odliczenia podatku VAT. Ze względu na charakter przytoczonych wyżej przepisów ustawy o VAT,

[7] ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz. U. z 2024 r. poz. 361)

nie jest możliwe przyjęcie innego sposobu wystawiania faktur, nawet biorąc pod uwagę okoliczności wskazane w treści oświadczenia senatora[8].

Jednocześnie wyrażam nadzieję, że przedstawiona odpowiedź pozwoli na wyjaśnienie zgłoszonych wątpliwości.

Z wyrazami szacunku

Z upoważnienia Ministra Finansów

Marcin Łoboda
Sekretarz Stanu Szef Krajowej Administracji Skarbowej

[8] m.in. kwestię „zatorów płatniczych"